

Lääne-Virumaal läheb fosforiidi kaevandamiseks eestlaste kätega

AJAD ON MUUTUNUD: Kui 25 aastat tagasi võideldi, murumütsike peas, Moskva ja fosforiidikaevandamise vastu, siis nüüd püüab murumütsikesega eesti mees VKG arendusdirektor Jaanus Purga käima lükata fosforiidikaevandamist Lääne-Virumaal. Kohalikud inimesed on selle plaani teokssaamise nurjamiseks loonud Facebookis kogukonna "Ei fosforiidile!". Samuti saab kaevandamiste vastu protestiallkirja anda Rägavere vallamajas, Põlula koolis ning Kabala ja Ulvi raamatukogus.

Fotod: INDREK VEISERIK

Magus naeratus näol, murumütsike peas, suur läikimalöödud sinimustvalge märk rinnas säramas, saatoks eestlastes sooje minevikumälestusi esile kutsuva laulu „Ei ole ükski ükski maa“ meloodia. Just sel moel püüdsid Viru Keemia Grupi (VKG) juhatuse liige, arendusdirektor Jaanus Purga ja firma projektijuht, aktiivne reformierakondlane Kalev Kallemets 16. novembril (mis ajalooliselt eriline – taasünni! – päev) Rägavere Põlula koolimajja kogunenud rahvast enda poole peibutada.

INDREK VEISERIK

Põhjust inimestele pugemiseks oli Purgal ja Kallemetsal küllaga. Nad soovisid saada kohalikelt elanikelt nõusolekut, et VKG võiks Lääne-Virumaal Rägaveres teha proovipuurimise.

Ohustatud valdadeks, kus hakkaksid tulevikus toimuma võimalikud proovipuurimised, on Sõmeru, Rakvere, Vinni, Rägavere Lääne-Virumaal ja Sonda Ida-Virumaal.

Mure oma kodukandi tuleviku pärast oli toonud kohale palju rahvast, nii et tekkis lisatoolide vajadus.

Rängad süüdistused

“Me räägime üksnes uurimisest, mitte kaevandamisest,” kinnitas Kallemets siirail silmil oma sissejuhatavas ettekandes. Rahva seast kostnud küsimusele, et miks siis raha raisatakse proovipuurimisele, kui kaevandama ei kavatsetagi hakata, Kallemets ja Purga vas-

tata ei osanud. „Maid me kokku ostma ei hakka,“ ruttas Kallemets inimesi rahustama, kui nägi, et kuulajad närviliselt nihelesid.

Kallemets meenutas oma ettekandes paarikümne aasta tagust fosforiidisõda, mille üle kõik eestlased peaksid uhkustundma. Seejärel teatas ta aga ilma igasuguse häbitundeta: ratsionaalne on üle vaadata Eestis asuvaid maavarasid. Projektijuht hoiatas kohalikel, et maailma rahvaarv jõudis hiljuti 7 miljardini ja põllumajanduslikku maad ei tulevat kuskilt lisaks, aga põllukultuurid vajavat hädasti fosforit.

Kohalikke elanikke hakkab VKG plaanidega kursis hoidma loodav ajaleht “Merekarbi Sõnumid“, kuulutas Kallemets.

Tema ettekande ajal liikus saa-

lis käest kätte kaevandamisvastase Miila külavanema Raigo Rebase saadetud paber, kuhu paluti inimestel fosforiidikaevandamise vastu allkiri anda. „Kaevandamine toob kaasa vee kadumise kaevudest suurel alal, maapinna ulatusliku vajumise, õhusaaste, vibratsiooni ja tervistkahjustava müra suurenemise, tekib kahju elusloodusele.

Põliselanikkond ja sotsiaalne turvalisus väheneb piirkonnas. Kinnisvara väärtus langeb, võimalikud on pankrotilained põllumajanduse, metsanduse ja turismi valdkonnas,“ lugesin lehelt. Samal ajal kostis kõrva Kallemetsa positiivsusest nõretav ja sugestiivne jutuvada, otsekui kevadise oja tasane vulin.

Järgmisena kõneles rahvale VKG poolt kohale kutsutud Tallinna Tehnikaülikooli eme-

riitprofessor, mäeinsener Enno Reinsalu. Tema ettekande esimene pool oli täis pikitud tehnilisi andmeid, lõpus aga kõlas väide, et põllumajandus on aastasadu loodust rikku nud. Kas see väide pidi tema arvates olema piisav põhjendus, et kui juba põllumajandus rikub loodust, siis miks seda ei võiks teha näiteks fosforiidi kaevandamine?

Ühtlasi kritiseeris Reinsalu tervalt Eesti Looduskaitse Seltsi esimeest Juhan Telgmaad ja kunagise fosforiidisõja kangelast Juhan Aaret. Reinsalu sõnul fabritseeriti fosforiidisõja ajal valesid – võimendati, kui kole ikka on fosforiidi kaevandamine, ja aeti Moskvale kärbsed pähe.

Loe edasi lk 4-5

Juhtkiri

Riigieelarvest, emotsioonidega

LAURI LAASI
Riigikogu liige

Novembri saabudes sai Riigikogu tõsiselt kohustuseks arutleda selle üle, milline peaks järgmisel aastal välja nägema riigi rahakott – kuidas saada tulusid ning mismoodi kogutud ümber jagada? Viimaste aastate taustal on aga Riigikogu saalis toimuvat kahjuks üha raskem nimetada aruteluks – enamasti näeme koalitsiooni tuima teerullipoliitikat ning kuuleme dialoogi asemel monoloogi. Praktika on näidanud, et opositsioonile selgitatakse, kuidas antud juhul on tegemist parima võimaliku eelarvega ning üleüldse pole terves Eestis ega ilmselt ka kogu maailmas kedagi, kes antud olukorras paremat eelarvet teha suudaks. Õeldakse, et kõik on suurepärane ning opositsioon võiks üldse vait olla.

2012. aasta riigieelarve arutelu paneb mind aga mõtlema, kas valitsuse „kõik on suurepärane“–mantra pole äkki hakanud eelarvetegijate mälu mõjutama. Kuidas saab hetkel öelda, et kõik on suurepärane!?

Valitsuse mälu värskendaks ehk see, kui nad liiguksid tagasi 25. oktoobri hommikusse, mil kella 11 ajal saabusid esimesed õpetajad Toompea lossi esisele platsile, et seista oma õiguste eest. Õpetajad soovisid näha, kas valitsuskabineti liikmed suudavad neile silma vaadata ning öelda, et raha palgatõusuks lihtsalt ei ole. Silma vaadata ei juletud, liiati siis veel meeleavaldusele tulla. Peidus olid nii peaminister Andrus Ansip kui ka haridusminister Jaak Aaviksoo, rääkimata väiksematest vendadest koalitsioonifraktsioonides. Ja kui õpetajad tulid nende uste taha, siis peitsid koalitsioonipoliitikut ennast laudade alla ja kappidesse ning kustutasid tubades tuled, justkui kedagi ei oleks kohal. Pedagoogide muresid kuulas vaid Riigikogu opositsioon.

KESKMÖTE:

Enamasti näeme koalitsiooni tuima teerullipoliitikat ning kuuleme dialoogi asemel monoloogi.

Õeldakse, et raha õpetajate palgatõusuks lihtsalt ei jätaku, kuna riigi kulud on niigi suured. Kui aga kulud pole võimalik enam vähendada, siis talupojamõistus käsib riigieelarve tulusid suurendada. Riigieelarve tulusid oluliselt suurendaks astmeline tulumaks, kuid vaele on seda pidada astmelise tulumaksu eesmärgiks. Astmelise tulumaksu eesmärk on tagada maksukoormuse õiglane jaotumine erinevate tulusajarühmade vahel. Seega on täiendavad tulud vaid meeldivaks boonuseks astmelise tulumaksu kehtestamisel, mitte aga eesmärk omaette.

Just astmelise tulumaksu abil teenitavast lisarahast soovib Riigikogu Keskerakonna fraktsioon eelarvet inimsõbralikumaks muuta. Meie 12 muudatusettepanekust pean isiklikult kõige olulisemaks just laste ja haridusega seonduvaid. Esmalt tasuta koolitoidu laiendamine lasteaedadele ja gümnaasiumidele. Toiduainete hinnatõus on tinginud ka vajaduse tõsta riigipoolset toetust vähemalt ühe euroni toidukorra kohta. Sama oluline on õpetajate palga tõstmine – selle tase peab järele jõudma Eesti keskmisele. Kindlasti tahame taastada riikliku ranisatoetuse ning programmi „Iga lapsele lasteaiaaht“. Just nende muudatusettepanekute toetamine on investeering tulevikku, investeering lastesse ja nende haridusse.

Riigikogu liikmena on minul praktiliselt võimatu toetada riigieelarvet sellisel kujul, kus peetakse silmas ainult nende huve, kes endaga niigi hakkama saavad ning unustatakse tegelikud prioriteedid. Opositsiooni muudatusettepanekute toetamine on meie riigi jätkusuutliku tuleviku, inimkeskse Eesti jaoks hädavajalik. Millal aga peaminister seda tunnustada julgeb, on juba iseasi...

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
6 274 573

Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalal ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Sots Anvelt peab sots Ilvese salalaene näpukateks

Eelmine Kesknädal kirjutas president Ilvese deklareerimata salalaenudest. „Presidendile kuuluva Erma kinnistu väljavõte kinnistusraamatust näitab, et enam pole küsimus pisikestes eksimustes majandushuvide deklaratsiooni täitmisel, vaid tegemist võib olla teadlikult puudulike andmete esitamisega. Deklaratsioonis on kajastamata kohustusi kogusummas 2 288 000 krooni (146 230 €),“ kirjutas Virgo Kruve 9. novembril. Samal päeval kirjutas Äripäev „täiesti juhuslikult“ sellest, et Riigikogu korruptsioonivastane komisjon kontrollis 7. novembril valitsuse liikmete ja presidendi majandushuvide deklaratsioone, millest leidis palju näpuvigu.

„Sealt selgus, et väga palju oli inimlikke eksimusi,“ kommenteeris komisjoni esimees Andres Anvelt (pildil) (SDE) Äripäevale. Majandushuvide esitamisel oli eksitud kinnistunumbritega, mõnel oli kirjutamata jäänud, kas tegu on ühis- või lahusvaraga, täpsustas ta. Anvelt oli veendunud, et vead pole tahtlikud. „Inimene on mär-

kinud kõik oma varad, kuid kinnistu registrinumbris on eksitud ühe numbriga,“ tõi Anvelt näite. Sel juhul ei saa Anvelti sõnul juttu olla tahtlikust eksimusest, sest kinnistu nimi ja asukoht on märgitud õigesti. Kas Anvelt olu oma hinnangutes sama leebe ka mõne teise poliitiku deklaratsioonis kogemata jäänud laenu suhtes, pole kahjuks teada.

Kesknädal ootab korruptsioonivastasel komisjonilt edasist tööd – et kontrollitaks ka presidendi hüpoteekide ja hoonestusõiguse tulu, ja esitataks selle suhtes seisukoht. Kogu loo juures on põnev eelkõige see, et Kesknädalale teadaolevalt esitati meil ilmunud kirjutis presidendi salalaenude kohta mõni nädal varem ühele suurele päevalehele avaldamiseks. See ajaleht kõnealust kirjutist ei avaldanud, kuid kõigest kaks päeva enne Kesknädala ilmumist (arvatavasti oli meie lehes avaldamine ette teada) kontrollis Riigikogu korruptsioonivastane komisjon valitsuse liikmete ja presidendi majandushuvide deklaratsioone. Puhas juhus, mis?

Osa keskerakondlasi soovib luua „kodanike komiteed“

Eelmisel nädalal üritati Keskerakonna siseselt luua nn „kodanike komiteed“, teisisõnu, erakonna kogu „Vabatahtlike kodanike ühendus“. Kutseid selle moodustamisele saatis Riigikogu liige Rainer Vakra (pildil), kes nende sõnul, kellele kutse saadeti, rõhutas, et tema meelest on ühiskonna tuleviku poliitiline juhtimine kodanikuorganisatsioonide päralt. Kutse ei olnud avalik ja seda ei levitatud kõigile erakonnaliikmetele. Ühenduse moodustamise avakoosolekule tuli umbes 30 erakondlast, kuid juhatus seekord veel ei valitud.

Vakra selgitas, et Keskerakonna juhatus on sumbunud või arutab vähetähtsaid küsimusi. Ilmselt erakonna juhatuse paralleelorganiks mõeldud kodanikekogu soovib siis arutada ellukutsujate meelest avaraid ja tähtsaid küsimusi.

Keski peasekretär Priit Toobal kommenteeris meediale, et tema saigi kutse oma fraktsioonikaaslaselt Vakralt. Kuna Toobali kinnitusele teeb erakonna juhatus süvasisulist tööd, ja et erakonna augustikongressi järel toimunud juhatuse istungitest pole Vakra kordagi osa võtnud, siis loomulikult ei saa Toobal ka fraktsioonikaaslasel seisu kohta jagada. Riigikogu keskfraktsiooni liikmed on sõnaõigusega alati juhatuse koosolekule oodatud.

„Kirjutasin kogu moodustamisele alla, sest minu hinnangul on terve Keskerakond üks suur vabatahtlike kodanike ühendus,“ ütles Toobal. „Loodan, et ka uues ühenduses jõutakse ükskord sisuliste aruteluden, sest paraku esimesel kohtumisel seda ei teatud.“

Keskerakonnas tegutseb rohkem või vähem aktiivselt kuus-seitse kogu, kellest aktiivseimad on noortekogu, seenioride kogu ja omavalitsuskogu. Kõik teisedki kogud võiksid oma aktiivsust tõsta – on ju näha, kuhu mülkasse ühetülbaline valitsemisstiil Eestimaa viinud on, ja küllap iga valija ootaks võib-olla just Keski kogudelt lahendusi elu parandamiseks. Kesknädala pilgu läbi võiks nii vana ja väärakas kogum nagu Keskerakond tegelda alternatiivi pakkumisega valijatele, mitte „pillimeeste kohtade vahetamisega“ erakonna sees.

Iseseisvuspartei peab hävingu peasüüdlasteks õpetajaskonda, Reformierakonda ja IRL-i

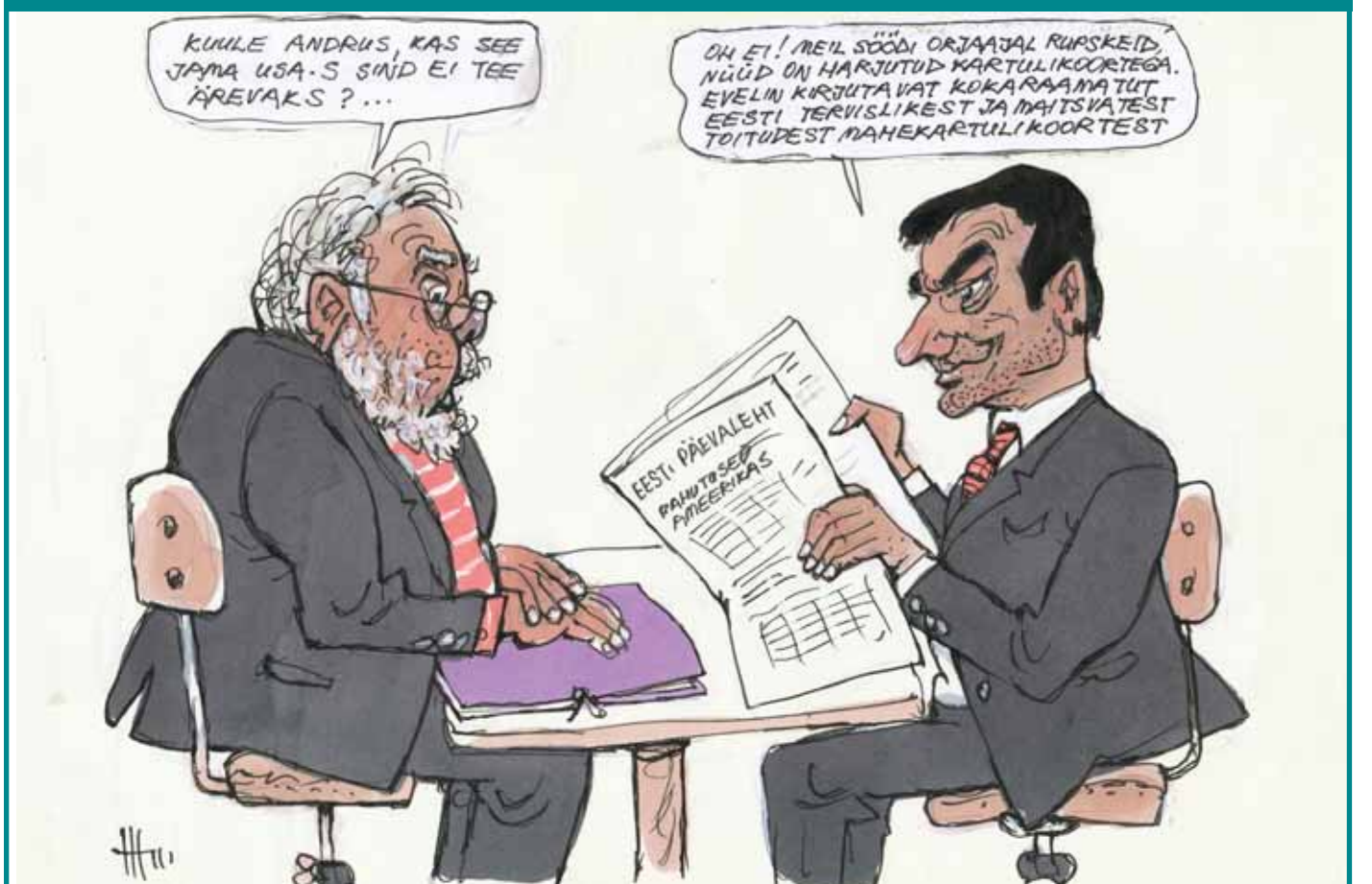
„Õpetajad nõuavad kõrgemat palka, väites, et Eesti õpilaste teadmised on maailmatasemel. Minul on teistsugused andmed taseme kohta ja ma tean ka seda, et õpetamine koolides on takistatud distipliini puudumise ja õpilaste omavoli tõttu,“ kirjutas Eesti Iseseisvuspartei esimees Vello Leito (pildil) oma partei kodulehel. Ta imestas, miks õpetajad pole varem meelt avaldanud ja nõudnud selliseid seadusi, mis võimaldaksid neil tagada koolis korra ja head õpetamisvõimalused. Leito arvates ei läinud õpetajad varem meelt avaldama, sest neil puudub isikujulgus ja missioonitunne.

„Aga omale palka juurde nõudma läksid küll. Mille eest neile suuremat palka ja kustkohast raha võtta, kui Eesti rahvuslik majandus on hävitatud. Viimase osas on kaasvastutajaks õpetajaskond ise, kes valib omalt poolt ja mõjutab süstemaatiliselt ka õpilasi, et nende vanemad valiksid Reformierakonda ja IRL-i – rahvusliku majanduse ja Eesti riikliku iseseisvuse hävitamise eest vastutavaid riigireeturparteid,“ kirjutas Leito.

Õpetajad olid 25. oktoobri meeleavaldusel nõrduinud, et vastutajad, Reform ja IRL, ei tulnud nendega kohtuma, vastamaks küsimusele, miks lubatud palgatõusu ei ole. „Primitiivne ja pugejalik õpetajaskond ei taha aru saada, et erakonnad, mis reetsid riigi ja rahva, reedavad oma tallalakkujad – õpetajaskonda – silmaga pilgutamata,“ arvab Iseseisvuspartei juht, ja leiab, et õpetajad ei suuda ikka veel tunnustada, et Eesti rahvuslik majandus on hävitatud (SKP ei mõõda Eesti majandust, vaid kogu majandustegevust Eesti territooriumil) ja üheks peasüüdlaseks on nemad ise. „Pole võimalik, et sellised õpetajad suudaksid kasvatada maailmatasemel teadmistega õpilasi...“ kirjutas Leito.

HIIBUSE NÄDAL

Laine Randjärv vajab geograafiaõpetajat

Mihhail Stalnuhhin Riigikogu vabas mikrofonis 14. novembril

Oma sõnavõtu lõpus teen ühe ettepaneku Riigikogu juhatusale, aga praegu esitaksin sellise küsimuse: mis te arvate, kas Riigikogu liige peab kõike teadma? Näiteks matemaatikat?

See on selgelt retooriline küsimus, eks ju? Me saame sellest aru. Isegi kui Riigikogu liige arvab, et 7x8 on umbes 65, siis see on puhtalt tema isiklik asi. Aga see muutub kõigi meie asjaks siis, kui ta suu lahti teeb ja selle tõe välja ütleb. Noh, et 7x8 on umbes 65.

Geograafia on ka see valdkond, mida võiks ju tunda, kuid mõnikord elu on niiviisi läinud, et igapäev ei tea seda. Aga kui ta seda teadmatust näitab, siis riivab see meie kõigi renomeed, see mõjutab meie kõigi autoriteeti.

Mõni aeg tagasi

esines Riigikogu asespiiker Narvas kõnega, mida on praegu tiražeeritud nii Delfis kui ka Postimehes, MK Estonijas jne. Seal ta (ma räägin proua Randjärvest) teatas, et „Narva geograafiline asukoht omab strateegilist tähendust kogu Euroopa Liidu jaoks, see on Euroopa Liidu kõige idapoolsem linn“.

Kui te võtate kätte Euroopa kaardi ja vaatate seda, isegi mitte eriti tähelepanelikult, siis märkate, et tegelikult kõige idapoolsemad linnad asuvad hoopis kuskil teises kohas. On olemas selline saar Kypros (ma igaks juhaks selgitan, et see on saar, et proua Randjärv täpselt aru saaks asjast) ja seal on mitu kuurortlinna, mis on selgelt kõige idapoolsemad. Kui te vaatate põhjapoolsele sedasama kaarti, siis märkate, et Kypros ei ole ainus riik, kus on idapoolsemaid linnu, näiteks Bulgaaria, seal on Šabla kuurortlinn ilusas kohas Doonau ääres. See on väike linn, hea küll. Vaatame veel kõrge-

male – Rumeenia Constanta, umbes Tallinna suurune linn ja idapoolsem kui Narva.

Hea küll,

ei pruugi inimene teada Lõuna-Euroopat, sellel on probleeme väga paljudel. Meie presidentki kaks ja pool aastat tagasi rääkis midagi Itaalia ja Hispaania vahelisest tunnelist. Kui arvestada seda, et Põhja-Itaalia ja Põhja-Hispaania vahel on veel umbes 500 km Lõuna-Prantsusmaad, siis oli see küll väga imelik jutt, aga see selleks. Vaatame siiasamasse, meie naabruses asub Soome. Mitte tunda juba Põhja-Euroopat on häbiväärne asi. Kes pole kuulnud sellistest linnadest nagu Lappeenranta, Imatra, Savonlinna, Kuusamo, Joensuu – suured linnad, ülikoolilinnad mõned, lennujaamad olemas, kõik olemas, ja kõik on idapoolsemad kui Narva linn.

Minu jaoks oleks muidugi väga meeldiv, kui vastaks tõele, et Narva on kõige idapoolsem Euroopa Liidu linn jne. Aga Narvas kõik, kes geograafiat kas või 8. klassis õppinud on, teavad, et see nii ei ole. Asespiiker võib mitte teada, et Narva linnas on piirisild juba jaanuarikuust remonditud, kõik on korras, ja praegu rääkida sellest, et pöörame pilgu sinna remonti vajava silla poole, siin on midagi üle pingutatud.

Aga mis puudutab geograafiat, siis tahaksin pöörduda Riigikogu juhatus poole: kas oleks võimalik, kui me siin keeleõpetajaid võtame, et äkki oleks võimalik geograafiaõpetaja võtta? Et ei oleks selliseid apse, mida naerab igapäev, kes sedasama geograafiat kas või natikese tunneb. Aitäh!

Stalnuhhin

„Minu jaoks oleks muidugi väga meeldiv, kui vastaks tõele, et Narva on kõige idapoolsem Euroopa Liidu linn. Aga kõik, kes geograafiat kas või 8. klassis õppinud on, teavad, et see nii ei ole.“

Lääne-Virumaal lähe

Algus esilehel

Neid poliitilisi valesid levitati Reinsalu sõnul tollal Juhan Aare kaudu, nüüd aga levitavat omakorda valesid Juhan Telgmaa.

Reinsalut kuulates meenusid siinkirjutajale USA kirjaniku Upton Sinclairi sõnad sellest, et on raske panna inimest mõistma teatud asja, kui tema tasu sõltub sellest, et ta seda ei mõistaks.

Meedia jäi kohale tulemata

Seejärel sai rahvas küsimusi esitada ja lühidalt sõna võtta. Üks kohalik talumees rääkis põlevkivi isesüttimisest ja meenutas, et Sonda karjääri kõrval ei reaktiviteeritud mitte ühtki ruutmeetrit maapinda. „Endil teil on Hispaanias mitmetel suvilad, aga kogu see kõnts, mis jääb pärast kaevandamisi maha, jääb ju meile,“ ütles ta.

Keegi Aleksander lausus: „See kaevandus, juhul kui ta tuleb, on komplekskaevandus – pealtpool kaevandatakse põlevkivi ja alt fosforiiti. Fosforiit on tegelikult teisejärguline. VKG-l on põlevkivitootlemistehas Petroter ja kavatakse rajada ka uut tehast. Seetõttu vajab VKG hoopis põlevkivi. Fosforiit on neile vaid ettekäändeks.“

Veel üks kohaletulnud mees ütles teadvat, et seda üritust kutsuti kajastama Ago Gaškov ERR-ist, Rein Sikk Eesti Päevalehest ning Maaleht. Ükski meediaväljaanne peale Virumaa Teataja kohale ei ilmunud. Selle üle väljendasid inimesed nõrdimust. Kesknädal läks ilma kutsumata kohale.

Üks kohalik naine teatas, et tema soovis hiljuti oma Rägavere vallas Ida-Kabala alale jääva maja ja maad ära müüa. Notarilepingust aga selgus, et Ida-Kabala uuringuväljal müüdaval maal on omad piirangud. (Kas plaan alustada kaevandamisi on tegelikult juba nii kindel?!) Lepingus kajastuv piirang Pärnumaalt pärit perele loomulikult ei sobinud, ja müügitehing jäi katki. Avaldati arvamusi, et kui VKG-l on proovivõtmisteks luba, siis järgmine loogiline samm ongi ju kaevanduse rajamine, rääkigu Purga ja Kallemets mida tahes.

Keegi koosolekulistest arvas, et VKG püüab minna sisse tagauksest – on hakatud kaevandamispiirkonda jäävatele vallavolikogude liikmetele survet avaldama. VKG olevatki juba viinud vallajuhte Mäetaguse valda näitamaks, kui palju kasu kohalik omavalitsus ikka saab kaevandamisest. Leiti, et kui vallavolikogude toetus VKG plaanidele on saavutatud, siis on ka keskkonnaminister Keit Pentus, kes seni on avalikult olnud justkui eitaval positsioonil, „sunnitud“ kaevandamisega nõustuma. Ida-Virumaalt kaevandamiste eest Rägavere põgenenud

mees meenutas, kuidas ühel hommikul oma Ida-Viru maa-valduses jalutades oli märganud: kapsad on vist ära varastatud... Tegelikult oli maapind mitu meetrit alla vajunud. Nii kurba saatust Lääne-Virumaa kapsastele siinsed inimesed kindlasti ei igatse.

Elanikud kasutagu maksimaalselt oma õigusi!

Sõmeru vallavanem Peep Vassiljev ütles, et kui VKG tahab uurida Lääne-Virumaal asuvaid maid, siis vajalik info on juba varasemalt tehtud uurin-gute tulemusel paberi peal olemas. Kohalikul rahval soovitas Vassiljev selg sirge hoida ja peibutustele mitte järele anda. „Kui vallajuhte viidi Mäetagusele, siis miks neid ei viidud näiteks Kohtla-Nõmmele?“ küsis ta.

Vassiljevi sõnul on lootused kaevandamisest suurt rikkust saada lühinägelikud. Kui näiteks üks aasta kaevandamistasi ei tule, mis siis sellest vallast saab, küsis Vassiljev. Ta ennustas, et juhul, kui hakatakse kaevandama, siis 10–20 aasta pärast Rägavere omavalitsust tõenäoliselt pole. Ta tõi näiteks Maidla valla, kus seoses kaevandamisega on elanikkond vähenenud 50%. Järgmisena sõna võtnud Maidla vallavolikogu esimees Enno Vinni tuletas meelde, et kunagi pole hea langeda püüsisesse, jäädes sõltuma üksnes ressursitasust. „Ressursitasu pole see rahaline vahend, mille ohvriks oma elukeskkonda tuua. Kui vanker ükskord hakkab allamäge veerema, pole võimalik seda peatada,“ kinnitas ta trööstitult. Ta tunnistas, et

MURE TULEVIKU PÄRAST: emotsionaalse sõnavõtu, kus üle. Vasakul Juhan Aare jääd dokumentaalfilmi tarbeks.

ajal kõne allagi, et nad oleksid levitanud valet, sest vastaspool ootaski, et tehtaks faktivigu. „Jutt fosforiidi kaevandamise ohutusest on vale. Fosforiidi kaevandamise tagajärjed on alati lõppenud totaalse katastroofiga,“ ütles Aare. Ta soovitas kaevandamise pooldajatel minna Kesk-Aasiasse ja Kaug-Itta ning vaadata, mis on järele jäänud piirkondadest, kus on fosforiiti kaevandatud. Kohalikud elanikud omavad Euroopa Liidus suurt võimu ja neid eirates pole enam võimalik looduses tegutseda, julgustas Aare. Ta tõi näiteks Londo-

KOHALIKUD MEHED: Maaomavalitsuste Liidu juht Jüri Landberg (vasakul), Rägavere vallavanem Mati Ulm ja Rägavere vallavolikogu esimees Rene Metsla. Landberg kinnitas rahvale, et tema on kaevandamisele kategooriliselt vastu. Ulm lükkas aga ümber kuulujutud, nagu oleks VKG teda püüdnud ära osta.

Maidla vald on jäänud põlevkivivangi. Järgmisel aastal valmiva tõsielufilmi tarbeks materjali koguma tulnud ajaloolise fosforiidisõja algataja Juhan Aare lükkas ümber Enno Reinsalu süüdistused. Aare sõnul ei tulnud fosforiidisõja

ni Heathrow' lennujaama, mis hiljuti soovis oma niigi suurt territooriumi veelgi laiendada. Kuna aga lennujaama laiendamise ohustas rändlindude lennuala, siis hakkasid kohalikud elanikud vastu, ning jäidki vaidluses lennujaamaga peale.

Guitarra Flamenco

Toni Jokiniitty

Kultuurikeskus Lindakivi 26.11.2011

kell 18.00 pilet 5 €

PÕLVA annab teada!

TULE PEOPLE!

Hea erakonna-kaaslane! Põlvamaa piirkonna **aastalõpupidu**, mis on pühendatud ka Keskerakonna 20. juubelile, toimub **laupäeval, 10. detsembril.**

Osavõtutasu 30. novembrini 5 €, 1.–5. detsembrini 8 €. Osalemissoovist palume teatada oma osakonna esimehele või referendile tel 5062376.

Registreerimine koos osavõtutasuga palume vormistada hiljemalt 5. detsembriks.

KÕIK KESKMÖTTE-KAASLASED, PEOPLE!

b kaevandamiseks eestlaste kätega

Miila külas elav noor ema koos beebiga pidas kurtis Eesti riigi olematu regionaalpoliitika vustamas seda videokaameraga oma tulevase

Lisaks loodab kohalik rahvas väga oma praeguste vallajuhtidele, et need säilitaks meelekindluse ega alluks VKG manipulatsioonidele. (Nelja Lääne-Viru valla juhtidel läheb raskeks, sest Kesknädalale on sahistatud: peaminister Andrus Ansip käis kuu aega tagasi Virumaal ja kiitis VKG poolt tehtavad uuringud heaks.)

Reformierakond annab järjekordse etenduse

Kohtumise lõpetuseks otsustati algatada Facebookis kaevandamisvastane liikumine. Peavoolumeedia abile eriti ei loodeta. Nagu ütles üks kohalik, meeldib Eesti meediale jahuda Kreekast ja Portugalist, oma inimeste mured neid aga ei huvita.

Keskkonnaminister Keit Pentuse resolootne seisukoht fosforiidikaevandamise vastu on aga tõenäoliselt Reformierakonna järjekordne „hea ja halva politseiniku“ mängimine. Kuna VKG-st soovib fosforiidi kaevandamist alustada reformierakondlane Kalle Kallemeets, siis järelikult on asi otsustatud. Mingil hetkel on

Reformierakondlane Kalle Kallemeets

Jaanus Purga

Enno Reinsalu

keskkonnaminister „sunnitud“ ikkagi andma kaevandamise ettevalmistamiseks loa, sest „seadus on selline ja mis parata“. (Säärased etendusi on Reformierakond varemaltki korraldanud teatud „delikaatsete küsimuste“ lahendamiseks.)

Katastroof kogu Eestile

Siinkäsitletu ei puuduta mitte üksnes nelja murest murtud Lääne-Virumaa valda. Kavala ja silmakirjalikkusega on Reformierakond koostöös teatud äriimeestega anastamas Eestimaa rikkusi. Katsekaevanduse koht, kus

VKG soovib uuringuid teha, jääb muide umbes 10 km kaugusele paigast, kus Moskva tahtis paarkümmend aastat tagasi fosforiiti kaevandama hakata. PR-trikkidega on Reformierakond varemgi musta valgeks ja rohelist kollaseks rääkinud.

Enamik eestimaalasi „tänu“ oma passiivsusele ja Reformierakonna häbematussele seisab peagi silmitsi tõenäoliselt suurte keskkonnaprobleemidega. Võib otse öelda, et lähenev katastroofipiirkonnale...

Jäägu nüüdsegi olukorra tõsist meenutama Juhan Aare

raamatust „Fosforiidisõda“ (Kirilille Kirjastus, 1999) võetud geograafidoktori, Leningradi Riikliku Ülikooli professori, NSV Liidu rahvasaadiku Sergei Lavrovi tsitaat 1989. aastast:

„Praegu mäletavad vähesed, millest kõik algas. Ometi sai kõigi praeguste protsesside lähtepunktiks võitlus vabariigi keskel fosforiidi kaevandamise täiesti metsikute plaanide vastu. [...] Selle ala muutmine kuumaaastikuks tooks kaasa katastroofi mitte üksnes seal, vaid kogu Eestis.“

Indrek Veiserik

MUL ON HÄBI!

Kesknädal avaldas hiljaegu minu kui lihtsa maainimese mõtteid oma juhtkirjas „Me ei taha piima valada sõnnikusse“. See kirjutis oli kantud murest Eestimaa pärast. Mul on häbi, et ma nii sinisilmselt üldse mõtlesin tol korral.

Jaakson

Selgub, et maaelu häving Virumaal on lausa teretunud ja võib-olla kaetteplaneeritud. Jalust ära need tülikad inimesed! Me tahame siin fosforiiti kaevandada! Ja võib-olla veel midagi hinnalist, kui see juhtub sulle kukkuma!

Kui õigus oli kadunud Ott Koolil, kes eelmise fosforiidisõja lõppedes, mis oli suunatud vihatud Moskva vastu, hoiatas oma Eesti saamahimuliste eest mõnekümne aasta pärast. Nüüd on see aeg käes! Virumaal tahetakse jälle kaevandama hakata!

16. novembril Põlula koolimajas tutvustas kohalikule rahvale oma plaane Viru Keemia Grupp (VKG). Kõigepealt käis projektijuht Kalle Kallemeets kilekotikesega ringi ja näitas kohalikele aborigeenidele, et näete, oi mis teie maa sees, teie kodude all peidus on!

Fosforiidikaevandamise vajalikkuses, vaat et isegi paratamatuses püüdis meid veenda TTÜ emeriitprofessor Enno Reinsalu. Kuulasin seda eakat meest ja järjest rohkem hakkas mul häbi. Kuidas tuleb vana teadlane ja valetab inimestele!? Nad tulevad ju meie kodusid lõhkuma, meie joogivett solkima!

Kolmas külaline oli VKG arendusdirektor Jaanus Purga. Küll meid moositi – lubati enne ja pärast lõhkamist majade vundamendipragusid mõõta ning kui kaevud kuivaks jäävad, siis vett sügavamalt võtta, ja muudki.

Tegelikult ei ole mingeid uusi suuri tehnoloogilisi avastusi maavara kaevandamise keskkonnaohutuslikust seisukohast tehtud. Seinal näidati kaarti, mis oli täis pikitud juba varem uuritud puurauke.

Vene aja lõpus puurisid geoloogid ka meile uue kaevu, sest nende uurimisaukude tõttu jäi vana kuivaks. Samal ajal kuivas ära kolme kilomeetri pikkune veerikas allikas meie külas.

Siis oli meil vana vihatud vaenlane, kelle vastu sõtta minna. Aga nüüd! Mul on häbi! Ahastus tuleb peale: nad on eestlased, räägivad eesti keeles!

Nende riigipööretega on ikka nii, et kui pöörab, siis pöörab liiga palju! Või on meie riigi kapitalism oma majandusega juba nii upakil, et päästame seda omaenda inimeste hinnaga!?

Kunagi oli lasteraamat, kus hüüti: „Tõll, Tõll, tõuse üles! Vaenlane on maal!“ Kulla rahvas, kahjuks on vaenlane meie omade seas! Tõuseme üle terve Eestimaa üles nagu Suur Tõll ja ütleme: **EI FOSFORIIDILE!**

Jutta Jaakson Põlulast

Las fosforiiditont magab edasi!

Eesti Looduskaitse Selts (esimees Juhan Telgmaa) saatis avaliku kirja Vabariigi Valitsusele ning Rakvere, Rägavere, Sonda, Sõmeru ja Vinni valla volikogule.

Kirjas avaldatakse vastuseisu fosforiidi kaevandamise plaanidele. „Me ei taha, et fosforiiditont uuesti üles äratataks. Meil on argumente, mis kinnitavad sellise ettevõtmise vähest mõtekust, veelgi enam – lausa kahjulikkust,“ öeldakse pöördumises.

Looduskaitsejad märgivad, et vastavalt Eesti maapõues oleva fosforiidi eripärale tuleb lisaks kaevandusele rajada ka rikastamise ja keemilise töötlemise kompleks. See teeb kogu ettevõtmise, ka keskkonnanakaitset arvesse võtmata, majanduslikult vägagi kaheldavaks.

„Ohtu satub põhjavesi, hindamatu loodusvara, millega Eesti on seni veel heas seisus, tagamaks pea kõigis suuremates asulates hea puurkaevuvee,“ kirjutavad looduskaitsejad.

Pöördumise autorid viitavad akadeemik Hans Trassi analüüsile, mille kohaselt fosforiidikaevandustega kaasnevate hüdroloogiliste muutuste ulatuse tõttu Rakvere ja Peipsi ning Kurtna ja Tapa vahel „sagenevad põuad, rabad kuivavad ja sarnanevad metsatundraga, kaovad lodu- ja siirdemetsad, loopealsetest saavad paelavad ja puisniitudest nõmmed“.

„Probleemsust lisab Toolse maardlas fosforiidilasundi peal paiknev diktoneemakilt, mis kulgeb katkematu kihina Eesti põhja- ja loodeosas Hiiumaast Narvani. Selles on kõrge püriidisisaldus ning lisaks uraani [siin ja allpool toimetuse esiletõstetud – Kn], vanaadiumi, molübdeeni, pliid, tsinki ja reenumi. Nende metallide sisaldus on küll kümneid kordi suurem kui maakoos keskmiselt, kuid ei tõuse maakide tasemele. Öhu kätte toodud püriit **süttib** ja õhk saastub väävliühenditega. Sademe- ja põhjavetes lahustunutena kandub loodusesse **radioaktiivseid ja toksilisi** ühendeid. Seega reostusest ei pääse ei pinna- ja põhjaveed ega õhustik. Kõike seda on juba nähtud Maardus ja Sillamäel. Rakvere maardlas on fosforiidikihi peal pude glaukooniitliivakivi, mis raskendab allmaakaevandamist oluliselt,“ kirjutavad pöördumise autorid.

Telgmaa

Maaelu hähub riigi tahtel?

Mida päev edasi, seda rohkem veendud, et regionaalpoliitika pole mitte unustuse hõlma vajunud, vaid teda suretatakse sihikindlalt. Sama sihipäraselt hävitatakse elu külates.

HEIMAR LENK Riigikogu liige

Riikliku aktiivselt Eesti Post tegevus kinnitab öeldut. Üle saja postkontori on maal kinni pandud. Jutu järgi pidanuks suure kasumiga firma sellega piirduma. Aga ei! Taas ähvardab maa postkontorivõrku kokkutõmbamine. Eriti halvasti käib Kagu-Eesti käsi, kus elanikkond niigi kahaneb. Külas, kus pole algkooli, õiget kauplust ega spordi- või puhkekohta, ei saa elu kaua kesta.

Ümberringi haigutavad tühjade kortermajade klaasid aknad nagu Valgamaa Taheva valla Koikülas. Või puudub pangaautomaat nagu Võrumaa Haanja valla Ruusmäe külas. Pikemaks peatumajäämiseks sellises kohas noortel lusti pole.

Arusaamatu! Kus on võimuera-kondade regionaalpoliitika? Kus on hariduspoliitika, kui Koikülas pandi isegi algkool kinni?

Esitasin Ansipile arupärimise kahe järjekordse küla suletavate postkontorite kohta: „Lp peaminister, minu poole pöördusid Ruusmäe küla ja Koiküla tuleviku pärast muretsevad inimesed. Mõlemas kohas on kavas aasta alguses postkontorid sulgeda. Rahvas on meeleheitel, sest halveneb elu kvaliteet, mida juba praegu viletsaks peetakse. Mõlemas külas asuvad postkontorid piirkonnas, kus puuduvad alternatiivid postkontori teenustele. Pole ei pangaautomaati, ei ajakirjade-postmarkide müügi-letti kaupluses. Postkontori sulgemisega kaob lähedusest viimane negi side riigiga. Siiani on postkontorid seda ülesannet jõudumööda täitnud. Pensionärid saavad ka pensioni postkontori kaudu, sest teenustas on kojutoomise tasust väiksem. Bussisõit keskustesse on kallid ja bussid liiguvad harva.“

Miks eelistatakse Eesti Posti ärihuve kõrgemaks kui konkreetse maakoha arengut? Miks järjekordse postkontori sulgemist kohaliku võimu ja elanikega ei arutata? Eesti Post on sulgenud juba sadakond postkontorit. Miks riik ei kaalu nende tõsiste sammude mõju kohalikele elule? Miks ei arvestata vallavanemate arvamusega? Kas valitsus teab, mis probleemid tekivad pärast postkontori sulgemist?!”

Südamlik kaastunne Arvo Sarapuule ema, eluaegse õpetaja

ÕIE SARAPUU 1925-2011

surma puhul.

Keskerakond

Kelle oma on inimene?

TOOMAS PAUL, teoloog ja filosoof

28. oktoobril peeti Eesti Arstide Liidu korraldamisel Rahvusraamatukogus arstide eetika-konverents „Kollegiaalsus või korporatiivsus?“. Esinejate seas olid dr Andres Lehtmets, ajakirjanik Tiina Tamman, Rahvusringhäälingu eetikanõunik Tarmu Tammerk, õigusteadlane Ando Leps, teoloog Toomas Paul (pildil), sotsioloog Ülo Vooglaid jmt. Konverentsil kujunes kohati mõne teema ümber äge diskussioon. Kesknädal valis avaldamiseks Toomas Pauli ettekande „Kelle oma on inimene?“. Kirjutis ilmub autori nõusolekul. Teksti toimetamisel ja lühendamisel on välja jäetud argumenteerivad viited, mida originaal ohtralt sisaldas. Pikem versioon internetis www.kesknadal.ee

Austatud tohtrid!

Olen palju saanud arstidelt abi. Viimane tõsisem juhtum oli aasta tagasi, kui viibisin kolm päeva Mustamäe haigla EMO (erakorralise meditsiini osakond – Toim.) uksest sisse viiduna kardioloogia osakonnas. Täna teid enda ning kõigi patsientide nimel. Ma ei hinda ennast üle ega kipu pakkuma lahendusi. Lihtsalt vaatlen mõningaid sõlm-punkte (ehk sõlmes punkte).

Kelle oma on nüüdisaja inimene?

Argielus ei ole siin mingit küsimust. Mõõdas on aeg, mil talupoeg oli mõisniku oma. Päriskorral, keda võis müüa või hürdakoera vastu vahetada. Mõõdas on aeg, mil abielunaine oli mehe omand. Igaüks on ise enda peremees. Meis tõuseb kohe protest, kui keegi tahab meid degradeerida kahurilihaks või tööjõureserviks.

Ent lihast ja luust inimestena

sõltume kõik – kes vähem, kes rohkem – arstidest. Ilmale tuleme sünnitusmajas, matta tohib meid alles siis, kui on olemas arstlik surmatunnistus. Arst peab aitama, kui teda vajatakse, ja kuna kaasagne meditsiin on kõikvõimas, astunud Jumala asemele, siis on otse paratamatult, et kogu vastutus ja süükoorem langeb meditsiinijumalusele. Enam ei süüdistata saamatut või kurja taeva Jumalat, et ta saatis haiguse või laskis juhtuda õnnetusel, vaid arste.

Arst peab ravima kõiki,

valimatult. Ja häda sellele, kes sõandab küsida, kas nii on õiglane! Te kõik mäletate, mis läks lahti, kui dr Andres Ellamaa julgus küsida: „No ütlege, miks on vaja sellist inimest ravida? Milleks ühiskond talub sellist ravi? Kui oled suitsetaja – lõpetame ära.“

„Kelgukoerte“ produtsent Toomas Kirss pani Ellamaa oma seriaali negatiivse kangelasena: „Kuidas saab ta nii õelda, et suitsetajaid ja alkohoolikuid ei peaks ravima? Nad maksavad aktsiisi ja tege-

likult inimene, kes on 20 aastat suitsetanud, on toetanud 20 aastat meditsiini. Iga suitsetaja on oma kopsuvähioperatsiooni seega juba sajakordselt välja teeninud!“

Vaata aga vaata matemaatikut,

või „välja teeninud“, ja koguni sajakordselt! Arst saab vaid konstateerida: „Jah, las poju joo! Kümne aasta pärast on tal maks ära joodud, ta tudiseb, nina ja sõrmed sinised. Siis on ühiskond ise küpsetanud endale sellise kontingendi. Ida-Tallinna keskhaiglas on gastroenteroloogia osakond – üle poolte haigetest on ärajoodud maksaga. Meie haiglas on ärajoodud maksade arv 2000. aastast saadik kuus korda suurenenud. Ja tänapäeval on arstimise võimalused suurenenud, ellu jäädakse kauemaks.“

Tänapäeval on meditsiini võimalused

läinud nii vägevaks, et miski ei ole võimatu. Oli aeg, mil lapsed olid Jumala and. Vana Testamendi aegadel oli naise suurim õnnetus, kui ta oli lastetu. Praegu ei anna Jumal enam midagi. Ei saa ka Emake Loodus enam teha looduslikku valikut, sest meditsiin on kõikvõimas.

Ameerika filosoof Daniel Dennett arutleb: „Mis on halvem, kas kasutada „kangelaslike“ abinõusid sügava väärarenguga lapse elus hoidmiseks või sama „kangelaslike“ abinõude kasutamine, et selline laps sureks nii kiiresti ja valutult kui võimalik? Maei väida, et darvinistlik mõtteviis pakub sellistele küsimustele vastuseid, kuid ma arvan, et darvinistlik mõtteviis aitab näha, miks on traditsiooniline lootus nende probleemide lahendamiseks – kõlbeline algoritmi leidmine – asjatu. Tuleb kõrvale heita müüdid, kus need vanamoelised lahendused paratamatult paistavad. Teiste sõnadega, me peame täiskasvanuks saama.“

Vanamoelised müüdid

ongi kõrvale heidetud. Tänavu sai Nobeli meditsiiniauhinna

Robert Evans, kelle loodud kehavälise viljastamise meetodi abil on ilmale tulnud neli miljonit last. Katseklaasis ehk *in vitro* viljastamise käigus toodetakse tosin elujulist viljastatud munarakku, mille hulgast kaks-kolm emakasse istutatakse. Viletsamad viljastatud munarakud praagitakse välja ja utiliseeritakse. Peaasi, et vanemad saavad õnnelikuks lapse omanikuks.

Mingi poolele teele jäämine siin siiski on – tarbetuks tunnistatud inimalgeid, mis ei ole ilmselt kellegi omand, võiks ju kasutada tüvirakkude uurimiseks. See aga on rangelt keelatud.

Millal inimene saab inimõigused,

on seadusega paika pandud. Aga kelle oma on loode enne, kui ta veel ei ole subjekt? Ema omand. Tema otsustab, kas teha abort või tuua laps ilmale. Teiselt poolt – kui ema sureb, siis ei pääse ta veel kohustusest sünnitada, kui abikaasa peaks seda soovima. Teda saab ka pärast ajusurma hinges hoida. Võib teha veel vägevamaid tegusid: ühele türgi naisele siirati surnud doonori emakas.

Kunstlikud lapsed on kallid.

Praegu lisandub Eestis aastas 16000 uut inimest. Üle 11000 eostatud elu jääb ilmale kandmata, kuna rasedus katkestatakse. 350 ehk kaks protsenti elusalt sündinud lastest jõuab ilmale kunstlikul teel. Riigieelarves oli selleks ette nähtud 100 miljonit krooni aastas. Katseklaasilapse hind on ligi 300 000 krooni.

Dr Ellamaa leiab: „Me ei peaks tegelema looduse ümberkujundamisega. Varem või hiljem, ühel või teisel moel, maksame selle eest ränka hinda, mis on oluliselt suurem kui jutuksolev 50 miljonit. Laps olgu taeva, mitte riigi kingitus.“

Kui ta ütles otse välja, et „kunstlikult viljastatud laps on riigi, mitte kõrgemate jõudude kingitus, ja see on tegelikult jõukohane vaid vähestele, ennekõike rikkamale selts-

konnale“, nimetas peaminister seda „spartalikuks künismiks“.

Muidugi, kõik on kallid.

2005. aastal maksis haigekassa 12,2 miljonit krooni 62 inimese raviks välismaal. Kõige kallim ravi oli 4,4 miljonit krooni, ühe vähki põdeva lapse operatsioon Rootsis. Eesti arstide konsiilium soovitas haigekassal patsient Rootsi saata. Ravi ei andnud tulemusi ja laps suri.

Üks intensiivravipäev, mille puhul patsiendi seisundi kontrolli all hoidmine nõuab nii erinevaid seadmeid ja ravimeid kui ka rohkearvulist meditsiinipersonali, maksab haigekassale 583 eurot (üle 9000 krooni). Mullu oli üle 32 000 euro maksnud ravi-juhtumeid 113.

Kes otsustab, kui kaua tuleb elada?

Meditsiin seisab valiku ees – milliste kriteeriumite järgi otsustada, keda ravida. Raha ei jätku kõigi hädade ja haiguste ravimiseks: „Oletame, et kui on olemas väga kallis vähiravim, mis maksab vähki sureva inimese elu pikendamiseks kahe kuu võrra 100 000 eurot, kuid sama raha eest saaksime tagada, et 50 rasedal naisel sünniks normaalkaalu laps. Kuidas me siis otsustame,“ küsib USA John Hopkinsi ülikooli bioeetika professor Ruth R. Faden. Tartu Ülikooli Kliinikumi ju-

hatuse teadusnõunik Raul Talvik nõustub Fadeniga, et nüüdisaja meditsiin tegelikult toodab ise endale patsiente.

Kelle oma siis inimene on?

Nii nagu nüüdisajal ei kingi lapsele elu Jumal, nii ei võta tema seda ka ära. Elupäevade pikkus on meedikute käes, või siis raha taga.

Ent mõned usuvad edasi, et viimselt ei kuulu ma ei iseeneseldale ega perekonnale ega ühiskonnale ega meditsiini võimalustele, vaid Loojale. Roomakatoliku kirik on seisus-

5. mail 1980 heaks kiitis ja mida ta pikemalt selgitas 1995. a entsüklikas *Evangelium Vitae*. „Eutanaasiat tuleb eristada otsusest loobuda „agressiivsest meditsiinilisest sekkumisest“, teisisõnu, meditsiinilistest protseduuridest, mis ei vasta enam patsiendi tegelikule olukorrale kas seetõttu, et need on ebaproportsionaalsed mis tahes oodatava tulemuse suhtes või kuna need asetavad ränga koorma patsiendile ja tema perekonnale. Olukorras, kus surm on selgelt peagi saabumas ja vältimatu, võib inimene keelduda sekku-

ALANUD ELU: Külmutatud embrüod – kas on tegemist juba inimestega või üksnes meditsiiniliste katsetuste toormaterjaliga? Kellele kuulub otsustamise õigus nende saatuse üle? Kas neid säilitada „külmkapis“ aasta, viis aastat, seitse aastat? Kui lasta neil massiliselt sündida, kas kindlustab see arstkonnale pideva patsientide juurdevoo? Või kui nad ei sünni, kas visata nad prügikasti või kasutada uuringuteks? Selle kõige üle arutles Toomas Paul arstide eetika-konverentsil. (Pilt on kujunduslik, mitte teaduslik.)

kohal, et pole kohustust kasutada „erakorralisi“ või „ebaproportsionaalseid“ abinõusid elu pikendamiseks. Seda on korranud usudoktriini kongregatsiooni deklaratsioon eutanaasia kohta *Iura et bona*, mille paavst Johannes Paulus II

misvormidest, mis tagaksid vaid elu näilise ja vaevarikka pikendamise, ja seda vaid juhul, kui ei loobuta haigele isikule niisuguses olukorras antavast normaalsest hoolitsusest.“

Toomas Pauli kohta

Sündinud 29. oktoobril 1939 EELK 1968–1986 Valjala kogudus; Püha, Must-

vaimuliku Arved Pauli peres.

Õpingud:

Kursi algkool
1954–1957 Tartu Ehitustehnikum
1957–1958 Tallinna Polütehnikum
1960–1964 EELK Usuteaduse Kõrgem Katsekomisjon

Ordineeriti õpetajaks 20. detsembril 1961. 1971 – Usuteaduse Instituut, magistrakraad tööga «Iustificatio sola gratia Jeesuse tähendamissõnadest»
1994 – Tartu Ülikooli teoloogiadoktori kraad tööga «Eesti piiblitõlke ajalugu. I osa»
1994 – Durhami Ülikooli (Inglismaa) *Doctor of Divinity h.c.* kraad inglise ja saksa keeles avaldatud teadustööde ning oikumeenilise tegevuse eest

Teeninud vaimulikuna:

1960–1968 Ridala kogudus; Martna ja Lihula koguduse hooldajaõpetaja

1968–1986 Valjala kogudus; Püha, Must-

1974–1981 EELK Usuteaduse Instituudi õppeülesannete täitja
1986–1992 EELK Usuteaduse Instituudi Uue Testamendi professor
1992–1996 Tartu Ülikooli usuteaduskonna Uue Testamendi õppetooli professor
1996–2000 Eesti Muusikaakadeemia kirikuloo professor
2005– Akadeemia Nord kultuurifilosoofia ja kirjanduse õppetooli erakorraline professor

Allikas: Wikipedia

Pühapäeval, 27. novembril I advent – algab jõuluootuse aeg

Nädala juubilar ANDRUS SAAR 65

Kui ülikooli sotsioloogiat õppima pürgivatelt noortelt küsida, kas nad teavad nimetada mõnda Eesti sotsioloogi, siis on Andrus Saar üks vähestest, keda osatakse välja pakkuda. Selles pole ka midagi imelikku. Ehkki sotsiolooge on palju, on just avaliku arvamuse uuringud laiema publiku jaoks sotsioloogia kõige nähtavamaks ja populaarsemaks osaks ning just nendele uuringutele on Andrus Saar pühendanud suure osa oma sel nädalal, 21. novembril täitunud kuuekümmend viiest eluaastast.

Kui 80-ndate aastate esimesel poolel Eesti Raadio arvutuskeskuses avaliku arvamuse uuringutega algust tehti, võis see paljude jaoks tunduda kas üsna lootusetu või siis hoopis kahtlane ettevõtmine. Tollaste „ühiskondliku arvamuse“ uuringute ametlik suund oli tänasega võrreldes ju risti vastupidine: „õiged“ ja „küpsed“ arvamused olid juba valmiskujul kirjas parteilises ajakirjanduses. Arvamusuurijatelt-sotsioloogidelt sooviti teada vaid seda, kui suur osa ühiskonnast veel „tõelise küpsuseni“ ei küündi. Vajaduse arvamuseuuringute järele tingis Nõukogude propagandasina meeleheitlik katse „ideoloogilise võitluse eeslinnil“ edu saavutada – nii nagu seda paroodiavõtmes on kajastatud ka filmis „Disko ja tuumasõda“.

Ent vastupidiselt toonaste uuringute tellijate soovidele tõi

avaliku arvamuse küsitluste ellukutsumine kaasa arusaamad ühiskonnas valitsevast arvamuse paljususest ning sellest, et kõik Nõukogude kodanikud ei olnudki valitseva olukorraga rahul. Peagi alanud *perestroika* ja *glasnost* andsid rahva arvamusele varasemaga võrreldes juba olulisema tähenduse. Kui Eestis käivitus laulev revolutsioon ja avalik aramus tõepoolest ühiskonna arengut vahetult mõjutama pääses, oldi Eestis tänu Eesti Raadio arvutuskeskuses juba tehtud küsitlustele ka pärisgallupite läbiviimiseks enam-vähem valmis.

Juhtus nii, et noore insener-sotsioloogina sattusin just mina Andrus Saare käe all selle uue uuringusuuna käivitamisega osalema. Muidugi oli Andrus ka ise siis veel üsna noor, kandes lopsakat juuksepehmatat ja nautides „Keskööprogrammi“ saadetes sensuaalse tämbri rüga välja teenitud populaarsust. Jagasime temaga mitme aasta vältel ühte väikest tuba Raadiomaja üheksandal korrusel, kuhu lisaks kahele töölauale mahtus napilt ära massiivne raudkapp. Sinna sisse tuli iga tööpäeva lõppedes ära peita „eriti salajased“ andmetabelid avaliku arvamuse küsitluste resultaatidega.

Lisaks auditooriumi ja ühiskondliku arvamuse uuringute osakonna juhtimisele oli Andrus Saar ka hinnatud õppejõuks Tartu Ülikooli ajakirjanduskateedris. Olen

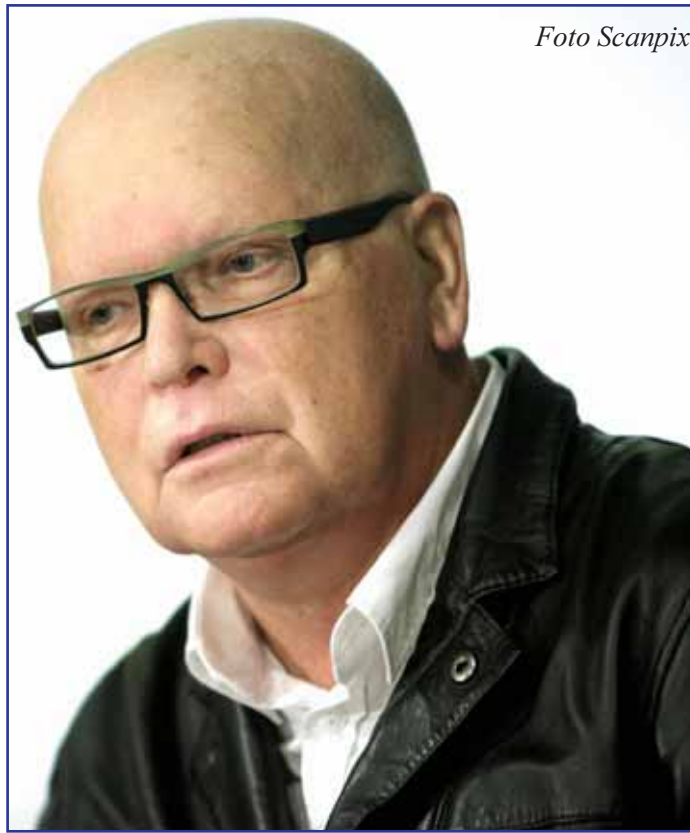

Foto Scanpix

mitmel korral kuulnud tudengite kiidukõnesid tema kui õppejõu aadressil. Minul pole küll olnud võimalust tema tudengiks olla, ent see-eest oli mul praktilise koostöö käigus võimalus otse meistri käest õppida.

1988. aastal läksid meie teed Andrusaga lahku. Mina siirdusin tööle „Mainorisse“, kus osalesin aktsiaseltsi Emor loomisel. Andrus Saar aga asutas Ajakirjanduse Infokeskuse, millest peagi sündis tänaseni tegutsev osaühing Saar Poll.

Üheksakümnendate alguses olidki Saar Poll ja Emor peamised Eesti ühiskonna arvamusemaastike kaardistajad. Hiljem on konkurents uuringuturul muutunud tihedamaks, kuid need kaks on kindlalt püsima jäänud.

Tihti on pandud imeks, miks Andrus Saare kaksikümmend aastat tegutsenud firma ei ole sarnaselt Emoriga kasvanud ja turgu vallutanud. Täna TNS Emor kõrval on Saar Poll ju tõeline kääbus – seal on vaid kümme töötajat. Ent see-

eest on ta jäänud ikka Saar Polliks, mitte aga muutunud TNS-iks või mõneks muuks välismaise osalusega firmaks. See on ilmselt olnud Saare teadlik valik.

Küllap kuulub Andrus Saar selliste uuringutehijate hulka, kes ei vii küsitlusi läbi mitte selleks, et kasumit teenida (ehkki firma püsimiseks on loomulikult ka see oluline), vaid seab eesmärgiks leida raha ja tellijaid, et saaks teha huvitavaid ja sisukaid uuringuid. On paratamatu, et firma arengule ja rahateenimisele keskendudes jääb enesel vähem võimalusi uuringute tegemises osaleda.

Uuringuid, mille analüüsis on aga tõeliselt huvitav ise kätipidi sees olla, on Andrus Saarele jagunud. Tema juhtimisel tehti Eestis esimesed Eurobaromeetri küsitlused. Ta on olnud partneriks sellistes rahvusvahelistes sotsiaaltrendide uuringutes nagu Euroopa Väärtuste Uuring, Euroopa Sotsiaaluuring, Sotsiaalse Ebaõigluse Uuring, *Gallup World Poll* jpt. Rääkimata koostööst Eesti ülikoolide juhtivate uuringugruppidega. 1990. aastate Eestimaa oli väga paljude Lääne uurimiskeskuste huviorbiidis ning sotsiaalsete protsesside laboratooriumi maine olemine säilitanud tänini.

Tean omast käest hästi, et väikese firma eesotsas olemine tekitab samasugused probleemid nagu on talunikel

– tihti tuleb ametis olla töötunde lugemata ja ilma puhkepäevadeta, sest „asenduslõps-jat“ pole lihtsalt kusagilt võtta. Küllap pole just seetõttu pikki aastaid Eesti inimeste arvamusi uurinud sotsioloogi sulest seni ilmunud põhjalikum kirjatööd, mis läbiviidud uuringute tulemusi või uuringute korraldamise põhimõtteid üldsusele tutvustaks. Ehkki ajakirjanduse vahendusel sekkub Andrus Saar ühiskonnas toimuva arutellu tihti ja kaalukalt.

Nüüd, mil Andrus Saarel on täitunud vanus, mis isegi pärast masuaegsete kokkuvõtte meetmete kehtestamist võimaldaks hakata pensionipõlve peale mõtlema, võiks ta senise kogemuse kirjanepanekule tõsisemalt mõelda. Loomulikult ei arva ma, et Andrus Saar veel pensionäripõlve peale mõtleks. Ent kui tal firma juhtimise mured õnnestuks järeltulevale põlvkonnale üle anda ja igapäevaaskestustest pisut taanduda, oleks kõigi sotsioloogiahuviliste jaoks igatahes äärmiselt tänuväärne, kui ta oma rikkaliku kogemuse talletamiseks aega leiaks.

Soovin kunagisele lähedasele kolleegile ja hilisemale konkurendile jätkuvalt põnevaid uuringuid ning jõudu ja edu nende teostamisel. Südamlikud õnnesoovid juubeliks!

Juhan Kivirükk

Telli KESKNÄDAL!

Loe, mis elus tegelikult toimub!

2012. aasta 12 kuuks **KESKNÄDAL** soodsalt:
üks aastatellimus vaid **20** eurot (tavahind 27 eurot)

Kampaania 16. november – 31. detsember 2011
kehtib ainult aastatellimuse kohta.

Helista **617 77 17** või **www.tellimine.ee**
või **tellimine@expresspost.ee**

**Tee
heategu!**

Märka enda kõrval inimest, kes huvitub rahva poliitikalehest ja telli KESKNÄDAL sõbrale, tuttavale, vanematele jõulukungituseks!

